

I. I. РУМАЧЫК

ЭКАНАМІЧНАЯ ЭФЕКТЫЎНАСЦЬ ДАСЛЕДАВАННЯ СВІНЕЙ НА ТУБЕРКУЛЁЗ АДНЫМ ТУБЕРКУЛІНАМ ДЛЯ СЫСУНОУ

Эпізаатычна сітуацыя па туберкулёзе свіней у рэспубліцы, нягледзячы на пастаянныя змены сітуацыі ў адносінах да туберкулёзу буйной рагатай жывёлы, стабільная. За апошня 10 гадоў выяўлены толькі адзін выпадак туберкулёзу свіней: у 1983 г. у саўгасе-камбінаце імя 60-годдзя БССР (на 108 тыс. галоў) захворванне свіней было абумоўлена ўзбуджальнікам туберкулёзу чалавечага віду.

Аднак і цяпер працягваюць выдзяляцца жывёліны, якія рэагуюць

на туберкулін. Прычынай гэтага з'яўляеца механічна перанесенае і зараз эканамічна неапраўданае выкарыстанне для алергічнай дыягностыкі на туберкулёз свіней адначасова двух туберкулінаў: туберкулін для сысуноў і туберкуліну для птушак. Такое становішча склалася выключна імпірыйчна, хоць, магчыма, у асобны перыяд часу яно магло быць карысным (1930—1950 гг.), калі на тэрыторыі адной фермы размяшчаліся адначасова буйная рагатая жывёла, свінні, а часта і птушкі. Пры такой сістэме ўтрымання часта адзначалася міграцыя розных відаў узбуджальніка туберкулёзу на жывёлін і птушак.

Інструкцыі да 1962 г. рэгламентавалі даследаванне жывёлін, у тым ліку свіней, адным туберкулінам для сысуноў. Пры зацвярджэнні ГУВ МСГ СССР чарговай «Інструкцыі пра мерапрыемствы барацьбы з туберкулёзам жывёлін» (24 лістапада 1962 г.), а таксама «Кіравання па выкарыстанні туберкулінаў для дыягностыкі туберкулёзу ў жывёлін» было рэкамендавана ўжыванне для алергічнай дыягностыкі ў свіней адначасова двух туберкулінаў. Гэтыя ж рэкамендацыі механічна былі перанесены ў наступныя інструкцыі (1970, 1983, 1988 гг.) і кіраванні (1970, 1978, 1986 гг.). Але да гэтага часу ў сувязі з канцэнтрацыяй і спецыялізацыяй у птушкагадоўлі і свінаводстве ўжо адсутнічае міграцыя розных відаў узбуджальніка туберкулёзу, і не было неабходнасці даследаваць свіней алергічна двумя туберкулінамі адначасова, неабгрунтавана забіваць жывёлін, якія рэагавалі на туберкулін, а таксама затрачваць значныя сродкі на дадатковыя мерапрыемствы.

Як адзначалася вышэй, на Беларусі няма неспрыяльных па туберкулёзе гаспадараў. Аднак сенсіблізацыю арганізма свіней да туберкулінаў (асабліва да туберкуліну для птушак), а таксама развіццё туберкулёзных змяненняў у лімфатычных вузлах щмат у якіх выпадках абумоўліваюць атыповыя (умоўна патагенныя) мікабактэрый [1—10], якія асабліва не ўплываюць на прадукцыйнасць жывёлін [11]. З пункту гледжання эпідэміялогіі для здаровага арганізма яны не ўяўляюць небяспекі, хоць павышаную адчувальнасць да туберкуліну (сенсіблізацыю) могуць абумоўліваць або наслойвацца на ўжо існуючы ў жывёлін паталагічны працэс [2].

Раней ужо было больш падрабязна аргументавана выкарыстанне для алергічнай дыягностыкі туберкулёзу свіней аднаго туберкуліну для сысуноў [10]. У гэтым артыкуле мы спрабуем паказаць эканамічнае значэнне такой працяговы для практыкі.

Пераход на адзін туберкулін не прычыніць страту дыягностыцы, бо туберкулін для сысуноў (бычыны), валодаючы выразнай спецыфічнасцю, выяўляе жывёлін, пашкоджаных узбуджальнікам туберкулёзу. Так, напрыклад, пры даследаванні 6199 галоў з 11 гаспадараў было выдзелена толькі 412 жывёлін, якія рэагавалі на прэпараты. Пры гэтым на туберкулін для сысуноў рэагавала толькі 7 свіні, а на туберкулін для птушак — 363 жывёлін, а адначасова на абедва туберкуліны пры большай рэактыўнасці на апошні — 42 свінні. Ні ў адной з гэтых гаспадараў дыягназ на туберкулёз не быў пацверджаны. Калі нават меркаваць, што для контрольнага дыягнастычнага забою (г. зн. умоўна апраўданага) трэба залічыць 55 свіні (11 гаспадараў па 5 галоў), то неапраўданы забой складзе 357 галоў. Трэба адзначыць, што гэта галоўным чынам племянныя і высокапрадукцыйныя жывёліны. Да затрат неабходна залічыць таксама кошт правядзення контрольнага забою, бактэрыйлагічнага даследавання матэрыялу, вядзення дзяржар-бітражу, транспартныя выдаткі і г. д.

У доследна-прамысловай гаспадарцы «Будагова» за 1980—1986 гг. з 35 197 даследаваных жывёлін рэагавала 6 965 галоў: з іх толькі на туберкулін для сысуноў — 15, толькі на туберкулін для птушак — 5 730 і адначасова на абедва пры выразнай рэактыўнасці на апошні — 1 220 галоў. Ніводнага разу дыягназ на туберкулёз не быў пацверджаны. Пры бактэрыйлагічным даследаванні матэрыялу ад кожнай контроль-

Вынікі даследавання асобных партый маладняку свіней, прызначаных для племпрадажу

Гаспадарка	Колькасць жывёлін у парты	Выдзелена рэактыўных на туберкулін				Вынікі бакдаследавання
		усяго	у тым ліку на сысу- ноў	птушак	абодва	
Калгас «Зара» Мядзель- скага р-на	140	40	—	37	3	Мікабактэрыйм інтрацэлюлярэ
Саўгас-камбінат імя Ле- ніна Брэсцкага р-на	535	47	1	41	5	Тое ж
Селекцыйна - племянны цэнтр «Дружба» Уз- дзенскага р-на	125	29	—	27	2	»
Племзавод «Ціманава» Клімавіцкага р-на	150	2	—	2	—	Не даследавана
Усяго	940	118	1	107	10	

на забітай групы жывёлін пастаянна выдзялялі беспігментныя атып-
вия мікабактэрый III групы па класіфікацыі Раньёна (комплекс авіум-
інтрацэлюлярэ).

Шмат у якіх выпадках, асабліва пры «куплі—продажу», у партыях
племянных жывёлін пры правядзенні сімультанага даследавання
можна было з вялікай ступенню верагоднасці адразу ж меркаваць,
што гэтая група жывёлін не пашкоджана ўзбуджальнікам туберкулёзу
(табліца). Аднак і ў цяперашній інструкцыі загадана забіваць рэак-
тыўных жывёлін, потым даследаваць матэрыял, а таксама каранціна-
ваць і дадаткова даследаваць астатніх свіней. І так увесь час! А як
абвастраюцца пры гэтым сацыяльныя праблемы!

Пры даследаванні свіней адным туберкулінам для сысуноў затра-
ты б значна паменшыліся, бо жывёліны рэагуюць галоўным чынам
толькі на ППД туберкулін для птушак. У іх цалкам адсутнічае рэак-
ция на туберкулін для сысуноў.

Такім чынам, пры даследаванні свіней на туберкулёз двумя тубер-
кулінамі адбываюцца значныя эканамічныя страты з прычыны неаб-
грунтаванага забою рэактыўных жывёлін пры адсутнасці гэтага за-
хворвання ў статку. Пры гэтым ствараюцца штучныя цяжкасці паўна-
цэннай племяннай працы па вывядзенні новых ліній і парод свіней.

Эканамічная эфектыўнасць нашай прапановы аб выкарыстанні пры
даследаванні свіней на захворванне туберкулёзам толькі аднаго прэ-
парата туберкуліну для сысуноў складваецца з ліквідацыі прамых і
ўскосных затрат:

1. Затраты на туберкулінізацыю скарачаюцца ў 2 разы.
2. Колькасць рэактыўных жывёлін памяншаецца на 80—90%.
3. Кошт племянных свіней у 2 разы большы, чым звычайных, а ў вы-
ніку туберкулінізацыі абодвумя прэпаратамі гэтых каштоўных жывё-
лін забіваюць.
4. Недаатрыманне прыплоду (у сярэднім дзеяць парасят на адну
разавую свінаматку).
5. Затраты на перавозку трох—пяці рэактыўных жывёлін на мяса-
камбінат, арганізацыя і правядзенне контрольнага забою.
6. Затраты на правядзенне бактэрыйлагічнага даследавання матэ-
риялу ад трох—пяці свінаматак.
7. Вымушаныя мерапрыемствы па далейшым каранцінаванні жы-
вёлін.

Такім чынам, даследаванне свіней адным туберкулінам дазволіць
на 80—90% паменшыць колькасць рэактыўных жывёлін і больш чым
на 50% паменшыць затраты, якія ўзнякаюць пры неабгрунтаваным за-
бою рэактыўных на туберкулін свіней з прычыны інфікавання іх атып-
вімі мікабактэріямі.

Summary

Examination of pigs on tuberculosis using only tuberculin for mammals instead of two tuberculins (bovine and avian) applied at present simultaneously permits 80—90% reduction of reveal of animals reacting to tuberculin and decreases losses through ungrounded slaughter of pigs, showing reaction on tuberculin due to infection by atypical mycobacteria, over 50%.

Літаратура

1. Зереен О. И. Изучение туберкулиновых реакций и туберкулезоподобных изменений у свиней в Эстонской ССР: Автореф. дис. ... канд. вет. наук. Тарту, 1975. 25 с.
2. Зыков М. П., Ильина Т. Б. Потенциально патогенные микобактерии и лабораторная диагностика микобактериозов. М., 1978.
3. Козлов Н. Н. О туберкулезоподобных изменениях, их локализации и этиологии у свиней: Тр. Эст. с.-х. акад. 1977. Вып. 113. С. 57—74.
4. Кублицкас В. В. // Данные экспериментального заражения свиней туберкулезными и атипичными микобактериями: Тр. Лит. НИИ ветеринарии. 1976. Вып. 6. С. 111—112.
5. Лиепиньш Э. А. Краевые особенности этиологии и диагностики туберкулеза у свиней в Латвийской ССР: Автореф. дис. ... канд. вет. наук. Тарту, 1975. 24 с.
6. Нечваль И. Т. // Ветеринария. 1982. № 6. С. 31—34.
7. Рудайтис В. Б. Патоморфологическая и этиологическая характеристика туберкулеза свиней по материалам Литовской ССР: Автореф. дис. ... канд. вет. наук. Тарту, 1974. 20 с.
8. Румачик И. И. Туберкулезоподобные изменения у свиней и их этиология: Автореф. дис. ... канд. вет. наук. Минск, 1980. 22 с.
9. Румачик И. И. // Вопросы эпизоотологии, диагностики и мероприятия по ликвидации туберкулеза и бруцеллеза животных. Новосибирск, 1987. С. 44—49.
10. Солонеко А. А. Туберкулез и туберкулезоподобные болезни свиней в Белоруссии: Автореф. дис. ... докт. вет. наук. Казань, 1984. 35 с.
11. Hergig J., Rasovska B., Toulova M. et al. // Vet. med. 1982. Vol. 27, N 11. P. 687—696.

БелНДІ
імя С. М. Вышалескага

Паступіў у рэдакцыю
04.01.93